

De Saamwerker

Uitgave van de Bond
van Christelijke
Gereformeerde
Mannenverenigingen
in Nederland

83ste jaargang
juni 2026

Mannenbond
CGK

2

PAGINA IN DIT NUMMER:

- 2 Van de voorzitter
- 3 Meditatie over Psalm 37
- 5 Bijbelstudie Hooglied 8
- 9 Studie Nederlandsche Geloofsbelijdenis (4)
- 13 Muziek in de Bijbel (2)
- 16 Afscheid van Aart Kok
- 18 Digitalisering oudere Saamwerkers
- 19 Nieuws uit Nunspeet
- 20 Flier Bondsdag 2026
- 21 Beeld en boodschap
- 22 Boekbespreking
- 23 Uit de oude doos
- 24 Themadagen 2026

Colofon

**Uitgave van de Bond van Christelijke
Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland**

Internet: www.mannenbond-cgk.nl

Verschijnt 4x per jaar

Volgende uitgave D.V. september 2026

Commissie van redactie

ds. C.J. Droger, Vlaardingen
P. van der Lede, Nunspeet

Redactieadres

P. van der Lede
Dreeslaan 26
8072 XP Nunspeet
telefoon: 0645453710
kvn4568@gmail.com

Secretariaat

P. van der Lede
Dreeslaan 26
8072 XP Nunspeet
telefoon: 0645453710
e-mail: administratie@mannenbond-cgk.nl
(voor boekrecensies, ledenadministratie e.d.)

© Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt of vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of uitgezonden, hetzij elektronisch, mechanisch door middel van fotokopie, microfilm, opname of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht.

Van de voorzitter

Ik schreef het al vaker, maar ook nu zit ik met een bezwaard en bedroefd hart dit stukje te schrijven.

Het kerkverband dat mij lief is, is uit elkaar aan het gaan en vallen en dat doet mij heel veel verdriet. Ik heb er altijd zo intens van genoten dat we ondanks de verschillen die er waren elkaar op een bijzondere manier wisten vast te houden.

Ik heb me altijd zo ontzettend thuis gevoeld in ons kerkverband en altijd zo'n diepe verbondenheid gehad met mijn ambtsbroeders en met de leden van onze kerken.

Ik heb intussen in heel wat deputaatschappen en commissies gezeten en daar was het er ook: respect voor elkaar, hartelijke verbondenheid aan elkaar.

In het bestuur van de mannenbond en op de bondsdagen is het er ook altijd. Gaan we dat nu verliezen?

Komt er nu ook bij ons het uiteenvallen en elkaar aanvallen, de verwijdering, de strijd, de verbittering, tot in gemeenten, gezinnen, families en huwelijken toe?

Mijn diepe verzuchting is: moge God dit verhoeden! Hoe? Ik zou het niet weten. Ik weet wel dat onze verlegenheid vaak Gods gelegenheid is.

Daar zie ik naar uit en bid ik om. U ook?

Een liefdevolle groet, broeders!

Ds. C.J. Droger

Vertrouwen is toevertrouwen

ds. C.P. de Boer

Psalm 37

Gods verbond bestaat uit plichten en beloften. Enerzijds de plicht om de Heere lief te hebben met een volkomen hart, met heel mijn verstand en alle krachten. Anderzijds Gods belofte waarin de Heere mij een nieuw hart toezegt, dat Hem volkomen kan en wil liefhebben. Dit toe-eigenen van Gods verbond gebeurt in de weg van wedergeboorte, geloof en bekering. Of om het in oudtestamentische woorden te zeggen: wanneer God Zijn wet in mijn binnenste schrijft. Deze overeenstemming met Gods wil bewerkt een kinderlijk vertrouwen op God. Het geloof vertrouwt God, ook al lijkt alles daarmee in tegenspraak. Maar het geloof rekent niet met mensen dan wel omstandigheden, het rekent op God Die de vrijheid heeft om op Zijn tijd en wijze Zijn beloften te vervullen. De zekerheid dat God Zijn beloften vervult, stelt het geloof nooit ter discussie.

Wanneer dat vertrouwen wordt beoefend, vertrouwt de gelovige God. Hij heeft aan God genoeg; de rest is aan Hem.

Wel kan de gelovige worstelen met of zelfs twijfelen aan de tijd en wijze waarop God Zijn toezeggingen aan Zijn kinderen nakomt. Dan dreigt de twijfel de overhand te krijgen en begint het vertrouwen in God te wankelen. In Psalm 37 betekent vertrouwen toevertrouwen. Hij die God vertrouwt, verlaat zich op Hem (3 en 5) en vertrouwt het oordeel over de goddelozen toe aan God; God zal het doen (5).

Hoe en wanneer Hij richt, is aan Hem.

Mijn roeping hier en nu is in vertrouwen op

Hem het goede doen (3). Goed doen in de betekenis van trouw zijn aan God, betrouwbaar zijn ten opzichte van mijn naaste (26), de aarde bewonen en mij door haar laten voeden (3). Wie zo leeft, verblijdt zich in de Heere en wordt door Hem gezegend (4).

Op Gods tijd komt de goddeloze onderweg door het leven om (20), de weg van de rechtvaardige loopt uit op het beërven (9, 11, 22, 29, en 34) en bewonen van het land (3, 27 en 29). God roeit de goddeloze uit en snijdt hem af van het land der levenden (9, 22, 28, 34 en 38). Tussen de vele beloften voor de rechtvaardigen die Psalm 37 telt, keert de belofte van het beërven van het land met regelmaat terug (9, 22, 28, 34 en 38).

In navolging van Abraham beërft de rechtvaardige het door God beloofde land (vgl. Gen. 15 : 7). Het motief van het land beërven door God te vrezen en gerechtigheid te betrachten behoort tot het hart van het verbond (vgl. Deut. 8 : 7vv en 11 : 9vv). Psalm 37 veronderstelt dat het volk Israël het beloofde land bewoont.

De gave van dat beloofde land wordt niet voorgesteld als een beloning voor de rechtvaardige. Integendeel, hij bewoont het beloofde land Israël, maar zie hoe binnen dat land de goddeloze leeft alsof niet God, maar hij de rechtmatige eigenaar is.

Voor alle duidelijkheid: die goddeloze is geen heiden, maar een verbondskind. Levend binnen Gods verbond, leeft hij alsof er geen God, gebod en belofte is.

Daarom heet hij godloos. Psalm 37 laat zien hoe binnen het beloofde land twee verschillende mensen leven, de rechtvaardige en de goddeloze. De eerste beërft van God het beloofde land als een eeuwige bezitting, de goddeloze daarentegen roeit God in het beloofde land uit. Hij heeft het recht op het leven verspeeld, omdat hij Gods verbond veracht. Psalm 37 verwoordt dus in oudtestamentische woorden dat Gods verbond tweeërlei kinderen kent: rechtvaardigen en goddelozen. Die ernstige werkelijkheid geldt ook binnen de nieuwtestamentische gemeente, ook vandaag, zo onderwijst Jezus aan de hand van Psalm 37. Jezus opent de Bergrede met tien uitspraken, de zogenaamde zaligsprekingen. De derde zaligspreking is een letterlijk citaat van Psalm 37 : 11 (Matt. 5 : 5). Deze rede houdt Jezus in het land Israël tot het verbondsvolk. Alleen de zachtmoedigen onder hen zijn zalig. Zij die dit niet willen zijn, verspelen hun recht op de vervulling van Gods beloften en komen om.

Hooglied 8

ds. M.J. van Keulen

Hooglied 8

Het laatste hoofdstuk van het Hooglied wordt wel het hoogtepunt van het hele Hooglied genoemd omdat hierin de kracht van de liefde wordt bezongen. In onze maatschappij wordt er veel over liefde gezongen. Dan gaat het veelal over aardse liefde, over bijvoorbeeld liefde tot een persoon of tot een bepaalde plaats. Dit gebeurt geregeld plat en zonder schaamte. In het Hooglied hebben we gehoord hoe op een heel eerlijke, open maar wel respectvolle manier de liefde wordt bezongen tussen man en vrouw, tussen Salomo en Sulamit, als beeld van de liefde tussen Christus en Zijn bruidsgemeente. Vanwege Zijn onuitsprekelijke liefde voor haar heeft de bruid Hem ook onuitsprekelijk lief.

Verzegelde liefde

In de eerste verzen van hoofdstuk acht horen we de bruid opnieuw haar verlangen uitspreken om met haar bruidegom samen te zijn. Daarbij moeten er rekening mee gehouden worden hoe verloofden met elkaar omgingen. Daarbij werd grote terughoudendheid verlangd, helemaal als het ging om het uiten van de liefde in het openbaar.

Een kus op straat zou van haar al een slechte vrouw maken. Dat is tegenwoordig in ons straatbeeld toch wel heel anders.

Zij beklagt zich hierover, want ze wil Hem graag voortdurend bij zich hebben.

Zo dat iedereen het kan zien hoeveel ze van Hem houdt.

Ze zegt; Och, was U mij als een broer, gezoogd aan de borsten van mijn moeder.

Met haar broer kan ze tenminste vrij op straat lopen en als hij een arm om haar heen zou slaan of een kus zou geven zou niemand daar vreemd van opkijken. Dan zou ze Hem zonder bezwaar in het huis van haar moeder kunnen brengen. Daar zou ze Hem dan verwennen. *Ik zou U laten drinken van kruidenwijn, van het sap van mijn granaatappels.* Ze wil daarnaast door haar Bruidegom vastgehouden worden.

Na de herhaalde oproep om de liefde niet op te wekken voordat zij uit vrije beweging in het hart opkomt, zien we bruid en Bruidegom samen. De bruid leunt op haar Liefste terwijl ze opkomt uit de woestijn. Ze zijn innig aan elkaar verbonden.

Het leunen is niet alleen uit noodzaak maar ook uit liefde. Het is zoals de psalmdichter zingt; *Het is mij goed, mijn zaligst lot nabij te wezen bij mijn God.*

Het is een prachtig beeld. In ons dagelijks leven kun je er nooit genoeg van krijgen wanneer de ander de liefde uit. Wanneer je liefde ontvangt. In het geestelijk leven is het toch niet anders.

Daar wil je toch ook bij de Bruidegom zijn en krijg je nooit genoeg van Zijn liefde en wil je die liefde beantwoorden.

De apostel Paulus zegt tegen de Filippenzen: *Niet dat ik het gegrepen heb, ik jaag ernaar.*

Juist doordat de bruid zwak is in zichzelf, ze zegt; *ik ben zwart.* Het kan gebeuren dat er geestelijke eenzaamheid is. Dat ze zich onwaardig voelt, afstand tussen haar en de Heere.

Daarom vraagt ze de bruid om bevestiging. *Leg mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm.* Ze wil zeker zijn van Zijn eeuwige liefde en trouw. Ze vraagt om een zegel. Een zegel diende in het oude nabije oosten als een handtekening om een document te bekrachtigen. Zo'n zegel droeg men als een snoer om de hals of aan de vinger. Een zegel was niet alleen iets kostbaars, maar ook iets zeer persoonlijks, het was onafscheidelijk aan de bezitter verbonden. Zo kennen wij ook nog wel oude zegels die in was gedrukt zijn, maar ook het zegel/stempel van bijvoorbeeld een notaris. Zo'n zegel wijst op de betrouwbaarheid van het document wat getekend is. Zo vraagt de bruidsgemeente om als een zegel op Zijn hart gezet te mogen worden. Zeker te zijn van Zijn blijvende liefde en trouw. Waar moet dat zegel staan? Op Uw hart staat erin vers 6. De Bruidsgemeente vraagt om als een zegel op het hart van de Heere Jezus te staan. Het hart dat klopt voor verloren mensen, voor zondaren, onrechtvaardigen. De bruid weet dat ze onrechtvaardig is, maar ook dat de Bruidegom haar lief heeft. Omdat ze weet van genade klinkt het hier als het ware uit de mond van de bruid: *O God, wees mij zondaar genadig.*

Zijn hart, het hart van de Bruidegom, van Christus is de bron van liefde. Denkt u/jij wel eens aan dat hart van Christus, dat liefdeshart. Misschien doen we dat wel te weinig omdat we vaak zo druk met onszelf en ons eigen hart zijn.

Leg mij als een zegel op Uw hart, Daarbij kunnen we denken aan de hogepriester. De hogepriester droeg een borstschild, de efod waarop drie rijen van vier edelstenen zaten die door gouden kastjes werden vastgehouden. Op die stenen stonden de namen van de twaalf stammen. Zo droeg de hogepriester het volk op zijn priesterlijke hart.

Zo nam hij het volk mee om het voor Gods aangezicht te brengen als hij het offer had gebracht.

Zo brengt de Grote Hogepriester Jezus zijn bruidsgemeente vanwege zijn vergoten bloed voor het aangezicht van de God de Vader. Daar pleit hij voor haar. Vanwege die Hogepriester die zijn kerk op Zijn hart draagt, die alles heeft volstaan kan de bruid dit vragen. Zo gebracht worden voor het aangezicht van God, dat kan alleen omdat wij een barmhartig en medelijdend Hogepriester hebben. De oudtestamentische hogepriester droeg op zijn schouders ook twee grote sardonixstenen, ook daarop stonden de namen van de twaalf stammen gegraveerd.

Het waren zegels die hij op zijn armen droeg. Zo wordt het volk gedragen op zijn schouders. Daarbij kunnen we ook denken aan die prachtige woorden uit Jesaja 49; *De HEERE heeft mij verlaten, de Heere heeft mij vergeten. Zie, Ik heb u in beide handpalmen gegraveerd.*

Leg mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm. Zo vraagt de bruid om bevestiging van de liefde van de Bruidegom. Zo mogen wij zien op de doorboorde handen van de Heere Jezus Christus. Zijn nodigende en zegenende handen.

De kracht van die liefde

De bruid zegt nog meer. *Want de liefde is sterk als de dood, de hartstocht onstuitbaar als het graf.* We lezen hier in onze ogen misschien wel een vreemde vergelijking.

Liefde sterk als de dood. Salomo vergelijkt de liefde die zo sterk is dat je er niet omheen kan, echte liefde raak je niet kwijt met de dood. De dood is ook sterk, daar kan een mens niet omheen.

Tot de Heere Jezus terugkomt weet de dood ieder mens te vinden. Maar zo sterk als de dood is, zo sterk, ja nog sterker is Gods liefde voor verloren zondaren die bij Hem schuilen.

En zoals de mens van nature de dood probeert te ontlopen, zo doet de mens zijn best om de Heer Jezus Christus te ontlopen. Van onszelf willen we niets met Hem te maken hebben. Menen we onszelf wel te kunnen redden en zitten we vol eigenliefde. Zoals de dood ons afsnijdt van het leven. Zo snijdt Jezus' liefde ons af van de zonde. Dat gebeurt er wanneer de Heere ons met Zijn liefde en genade vervult. Dan sterven we aan onszelf en ontvangen we nieuw leven in Hem.

Maarten Luther zei; *Het hart van God is een gloeiende bakoven vol van liefde die rijkt van de aarde tot aan de hemel.* Dat gloeit, de vlammen slaan eruit. Vol van liefdesvlammen die reiken van de aarde tot de hemel. Wat kan een mens nog meer vragen en verlangen. Dat hij zo op Zijn goddelijk hart gedragen wordt. Liefde heeft iets weg van een vuur. *Haar vonken zijn vurige vonken, vlammen van de HEERE.*

Er wordt gesproken over vonken dat door de Heere is aangestoken. Dat liefdesvuur dooft nooit uit. Zo had je in het heiligdom van de Heere ook het vuur dat nooit uitgedoofd mocht worden. Het is ook het geweldige teken dat op de eerste Pinksterdag als tongen van vuur boven de hoofden van de discipelen te zien was geweest.

Het vuur van Gods liefde wil branden in uw en jouw leven. Zijn liefdesvuur brandt om de zonde weg te nemen, te verschroeien. Maar ook om ons koude hart te verwarmen en om licht te brengen in ons donkere bestaan. Licht om ons de weg te wijzen en ons tot het Licht te brengen.

Hoeveel huwelijken stranden er vandaag de dag niet omdat het vuur gedoofd is, ieder leeft maar voor zichzelf. Geen tijd meer maken voor elkaar omdat werk, hobby's, vrienden, etc. voor gaan. Liefde moet onderhouden worden, liefde is hard werken, dat gaat niet vanzelf.

Denk maar aan een wijngaard. Wanneer je niets met een wijngaard doet, niet sproeit en snoeit, de ranken niet verzorgt dan gaan ze dood, dan verdord alles. Zo is het met ware liefde ook. Je moet tijd maken voor elkaar, er voor elkaar zijn, onderhoud plegen zodat de liefde niet verdord maar juist vrucht draagt. Liefde brengt liefde voort. Zo spreekt de bruid van de kracht van die liefde.

Er is vandaag veel liefde die tijdelijk is zo- maar kan omslaan in haat. We zien het op alle terreinen van het leven. Maar de liefde van Christus is eeuwigdurende liefde. Want schrijft Johannes: *Hij heeft de Zijnen die in de wereld waren en die Hij liefgehad had, liefgehad tot het einde.* Een grotere liefde is er niet. Hij heeft Zijn leven zelfs voor hen gegeven opdat Zij niet verloren zouden gaan maar eeuwig leven hebben.

De grootsheid van die liefde

Vers zeven zegt: Vele wateren kunnen de liefde niet uitblussen en rivieren spoelen haar niet weg. *Al gaf iemand al het bezit van zijn huis voor de liefde, men zou hem smadelijk verachten.* Zo groots is Zijn liefde, het gaat alle verstand te boven.

Deze liefde voor zondaren, onrechtvaardige mensen, waar Hij zo duur voor betaald heeft. Zijn liefde is door al het water van de zee niet uit te blussen.

Zelfs de breedste rivier spoelt het niet weg uit het hart.

Die liefde is van onschatbare waarde. Het is met geen geld te koop. Tegenwoordig wordt wel eens gezegd: alles heeft zijn prijs, je kunt alles kopen. Maar de liefde van Christus is niet te koop. Al zou je er nog heel je bezit voor geven. Zo is het ook met de liefde tussen een man en een vrouw. Ware liefde en trouw is niet te koop, het is een geschenk van de Heere. Dat is liefde zoals God het in het paradijs bedoeld heeft.

Helaas heeft de zonde Gods bedoelingen van ware huwelijkse liefde kapot gemaakt. De wereld houdt er heel andere waarden en normen op na dan de Bijbel. In de verzen acht en negen lezen we hoe de broers van de bruid hun kleine zusje willen beschermen. En in vers 10 zegt de bruid hoe ze zichzelf beschermd en bewaard heeft. *Ik ben een muur en mijn borsten zijn als torens. Toen was ik in Zijn ogen als iemand die vrede vindt.*

Ze was geen deur die voor iedereen open stond. Ze was een ommuurde tuin. Tot haar bruidegom kwam, nu is ze helemaal van Hem alleen. Onszelf bewaren in de liefde, ware liefde voor je man/vrouw in het huwelijk. Elkaar bewaren en beschermen. Wat is het belangrijk. Maar bovenal dat we bij de Heere Jezus Christus horen, Hem alleen navolgen en geen twee heren dienen. Dat we als een zegel op Zijn hart zijn gelegd.

Wat beseffen we soms maar weinig hoe kostbaar die liefde is. Wat kan er in ons leven vaak veel tussen ons en de Heere in staan. Wat laten we veel toe. Gelukkig is Zijn liefde zo veel groter, Hij die Overwinnaar is over dood en graf. Hij heeft Zichzelf gegeven tot in de dood uit liefde voor de Zijnen. Hij heeft Zijn eigen Geest gegeven in Zijn kinderen om de dingen te zoeken die boven zijn en niet die op de aarde zijn.

Ja, zo dat ze hun leven over zouden hebben voor Christus vanwege Zijn liefde voor hen. Zalig zijn zij die deze Bruidegom kennen, leven vanuit Zijn liefde waarmee Hij hen eerst heeft liefgehad. Zij zullen niet beschaamd uitkomen. Want ze zijn als een zegel op Zijn hart gelegd en mogen weten van Zijn krachtige liefde die niet uit te blussen is. Wie Hem zo mag kennen zegt vol verlangen met de bruid: Kom haastig, mijn Liefde. Maranatha, ja, Kom Heere Jezus, Ja kom haastig. Ik verlang naar U, naar U alleen.

Gespreksvragen

1. Kent u het verlangen van de bruid om bij haar Liefste te zijn? Op welke wijze wordt dat verlangen in ons leven bestreden?
2. Wat kunnen wij leren van het teken en zegel van de doop en van de verzegeling van het huwelijk?
3. Wat betekent het dat de gelovige geheiligd en verzegeld is door de Heilige Geest?
4. Merkt u persoonlijke de kracht van Gods liefde in uw leven? Waar blijkt dit uit?
5. Hoe zou dit hoofdstuk kunnen helpen in het huwelijkspastoraat?
6. Op welke wijze heeft de bestudering van het Hooglied bijgedragen aan de versterking van uw geloof?

Studie over de Nederlandse Geloofsbelijdenis (4)

ds. J.W. Wüllschleger

NGB artikel 13. Over Gods voorzienigheid

Deze keer willen we ons nader bezinnen op de voorzienigheid van God. In de geloofsbelijdenis volgt dit artikel op dat over de schepping. Dat ligt voor de hand. Gods voorzienigheid ligt in het verlengde daarvan.

God heeft Zijn schepping niet losgelaten, nadat Hij haar tot stand gebracht heeft. Toch is dit vandaag allemaal niet zo vanzelfsprekend als het lijkt.

Een geloofsbelijdenis

Laten we vooropstellen: We hebben hier te maken met een *geloofsbelijdenis*. Gods voorzienigheid is niet per se iets dat we ervaren (al kunnen er momenten zijn dat je het duidelijk gewaar wordt). Het kan zijn dat we het tegendeel ervaren en dat het lijkt dat er helemaal geen God is Die regeert en naar ons omziet. Het geloof in Gods voorzienigheid kan zwaar op de proef worden gesteld.

De term

Laten we even teruggaan naar de *basics*. Om te beginnen: Wat verstaan we onder Gods voorzienigheid? De term voorzienigheid komt als zodanig niet voor in de Bijbel.

Maar de zaak zelf vinden we overal. Het wil niet alleen zeggen dat God alle dingen van te voren ziet, maar ook dat Hij in alles voorziet. Als Abraham Izak moet gaan offeren, zegt hij: God zal Zichzelf voorzien van het lam voor het brandoffer (Gen. 22:8).

Dit geeft de kern weer van Gods voorzienigheid.

Gods voorzienigheid wordt vooral in verband gebracht met Zijn Vaderschap. Dat gaat niet buiten Zijn Zoon om. Christus zegt voor Zijn hemelvaart dat aan Hem alle macht gegeven is in hemel en op aarde (Matt. 28). God regeert door Hem alle dingen (zie ook zondag 19, vr. 50).

Onderhouding

We moeten bij Gods voorzienigheid twee dingen onderscheiden: Zijn onderhouding en Zijn regering. Het eerste is dat God Zijn werk onderhoudt, dat is: in stand houdt. Dat blijkt uit heel veel Schriftplaatsen. Denk bijvoorbeeld aan Psalm 104, ook wel de natuurpsalm genoemd. Psalm 121 belijdt: Hij zal uw voet niet laten wankelen, uw Bewaarder zal niet sluimeren (vers 3). Maar ook kunnen we denken aan de woorden van Christus, dat geen musje ter aarde valt zonder onze hemelse Vader en dat de haren van ons hoofd alle geteld zijn (Matt. 10:29,30). Dat laatste is een troost voor de gelovigen. Het duidt Gods bijzondere zorg aan voor Zijn kinderen.

Moet u zich voorstellen: Dat de zon 's morgens opgaat, dat de bloemen bloeien, dat mensen en dieren hun voedsel krijgen, enzovoort, dat is niet een natuurlijk proces zonder meer, maar een bewijs dat God voor Zijn werk zorg blijft dragen!

En Hij doet dat van moment tot moment. Zou God Zijn hand van Zijn schepping af trekken, dan zou het hele gebouw als een kaartenhuis in elkaar storten.

Maar de HEERE houdt 'door Zijne hand dat schoon gebouw onwankelbaar in stand' (Ps. 93:1 ber.). Na de zondvloed had God beloofd dat voortaan, zolang de wereld bestaat, de seizoenen elkaar zullen afwisselen (Genesis 8:22). We noemen dat het natuurverbond. Als teken daarvan gaf de Heere de regenboog.

Deze Schriftplaatsen laten zien dat we bij voorzienigheid niet alleen moeten denken aan bijzondere gebeurtenissen wanneer God op een beslissend moment ingrijpt. Het gaat ook over 'alledaagse' dingen.

Dat God voor Zijn schepping en voor alle schepselen zorgt, sluit ondertussen onze verantwoordelijkheid niet uit. God heeft ons middelen geschonken om die te gebruiken. We hebben levensmiddelen, geneesmiddelen en allerlei hulpmiddelen. Die zijn ook door God gegeven en die mogen we met dankbaarheid gebruiken. Ze zijn niet geven om ons onafhankelijk van onze Schepper te maken, maar om ze in afhankelijkheid van Hem te gebruiken.

Daar hoort ook het gebed bij. God heeft alle dingen bepaald, maar tegelijk roept Hij ons ertoe op om tot Hem te bidden. Het gebed is geen pressiemiddel om God tot andere gedachten te brengen.

Het is een genademiddel, waardoor we onze noden bij de troon van Gods genade mogen brengen. Het gelovig gebed richt veel uit. De Heere hoort en verhoort het zuchten en kermen van Zijn kinderen.

Deïsme

Dat God de schepping door Zijn kracht in stand houdt wordt overigens niet door iedereen gedeeld. In de 17^e eeuw kwam in Engeland het deïsme op.

Deze leer hield in dat God, nadat Hij alles tot

stand gebracht had, Zijn handen heeft afgetrokken van de schepping. Het was de eeuw van het rationalisme. In die tijd kwam de wetenschapsbeoefening ook op. Men ging de schepping zien als een mechanisme. De bekende illustratie van de klokkenmaker wordt hierbij gebruikt. De klokkenmaker bouwt het uurwerk, windt het op, maar daarna doet het instrument zelf het werk. Alleen in noodgevallen, als het uurwerk stuk is, komt de klokkenmaker er weer aan te pas. Zo zou het ook zijn met de schepping.

De taal van de Schrift is heel anders dan van de deïsten. De Heere doet de zon opgaan over goede en slechte mensen. Hij laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Letterlijk staat er: 'Hij regent'.

God bemoeit Zich dus met Zijn schepping. Hij heeft haar niet losgelaten. Gelukkig niet! Het deïsme ziet alles als toeval. Deze leer is trouwens al heel oud. In de Griekse oudheid was het de filosoof Epicurus die ditzelfde beweerde. Volgens hem bemoeit God Zich nergens mee, maar laat alles aan het toeval over. Zijn leer wordt door de NGB als een 'verdoemelijke dwaling' afgewezen.

Als je niet gelooft in een persoonlijk God, dan moet je alles zien of als puur toeval of als noodlot. Hoe rijk is het dan om te weten dat we met al onze vragen en moeiten bij Hem mogen komen! Hem loopt niets uit de hand. Hij weet raad waar wij geen raad meer weten.

Regering

Voorzienigheid houdt dus in, dat God Zijn werk in stand houdt. Maar het is meer dan dat. Hij regeert ook. Dat wil zeggen: Hij leidt alles naar een doel. Zijn doel.

De geschiedenis is niet maar een eindeloze, eentonige herhaling. Er zit voortgang in. Er is een begin, maar ook een einde. God bestuurt alle dingen, en heeft als uiteindelijk doel de komst van Zijn Koninkrijk in heerlijkheid. ‘Uw Koninkrijk kome’, heeft alles te maken met Gods voorzienigheid, evenals de andere beden van het Onze Vader.

Het gaat hier niet meer alleen over de wereld-geschiedenis, maar ook over de kerkgeschiedenis, oftewel: de komst van Gods Koninkrijk. De wereld geschiedenis zou je de bedding kunnen noemen waardoor God Zijn kerk regeert en leidt. ‘History is His story’, zei iemand terecht. Hoe die twee met elkaar verweven liggen, is voor ons niet altijd duidelijk. Maar God realiseert Zijn plannen door alle wisselende tijden heen.

Het probleem van het kwaad

Tot hiertoe ligt het allemaal tamelijk eenduidig. Maar de werkelijkheid is weerbarstig. De problemen beginnen wanneer we tegen allerlei ongerijmdheden aanlopen. Als de goeden beloond zouden worden en de kwaden gestraft, zou het allemaal kloppen voor ons beseft. Maar zo gaat het niet. Vaak moeten de goeden lijden en gaat het slechte mensen goed. Hier komen de ‘waarom’-vragen. Waarom is er zoveel kwaad in de wereld? Het lijkt zo oneerlijk (je kunt het bijvoorbeeld bij een begrafenis horen : “Het is oneerlijk dat die persoon al zo jong moest overlijden”). Waarom wordt die jonge moeder uit het gezin weggerukt, en waarom wordt die dementerende bejaarde zo oud?

Als God almachtig is, waarom heeft Hij Auschwitz toegelaten? En als Hij een God van liefde is, waarom laat Hij dan zoveel mensen lijden? Zou Hij dat allemaal dan niet kunnen voorkomen?

De vragen zijn niet nieuw. Niet voor niets hebben we in de Bijbel het boek Job. In hem wordt in het Oude Testament deze kwellende vraag als het ware belichaamd. Het probleem van het kwaad stelt ons voor verbijsterende vragen. Veel mensen raken verbitterd of worden wanhopig.

Nieuwe wegen?

Voldoen de oude antwoorden nog wel? Er is ‘de crisis van het voorzienigheidsgehoof’. Er wordt wel gezegd dat de belijdenisgeschriften niet meer van deze tijd zijn. Na de verschrikkingen van twee wereldoorlogen zouden we vandaag naar nieuwe wegen moeten zoeken. Dat heeft te maken met een veranderd godsbeeld. Een aantal theologen speelt bewust in op het (post)moderne levensgevoel. Soms wordt God gezien als partner van de mens Die met ons sympathiseert. Of men hanteert het godsbeeld van een veranderlijke God. Een God die meebeweegt en telkens nieuwe beslissingen neemt. Hij heeft het wereldbestuur niet vast in handen en kan geen garanties geven voor de toekomst. Deze wegen zijn in strijd met de Bijbel en bieden ook geen troost voor het aangevochten hart.

Troost en uitzicht

Maar waarom lijkt God dan soms zo ver weg te zijn? Waarom staat Hij als een toeschouwer aan de zijlijn? Of is dat toch niet het geval? Wij kunnen niet op alle vragen een antwoord geven. En gelukkig hoeft dat ook niet. Wij hoeven God niet te verdedigen. Hij kan dat Zelf. Eigenlijk zouden we de dingen anders moeten zeggen: Hoe komt het dat God zo eindeloos veel geduld heeft met deze wereld? Zouden wij in Gods plaats regeren, dan zou deze wereld allang niet meer bestaan.

Wat heeft God dan oneindig veel geduld met mensen die vloeken en Hem lasteren, met mensen die met Hem geen rekening houden en Hem volledig hebben afgeschreven. Is het dan geen grote genade dat God niet wil dat enigen verloren gaan, maar dat allen tot bekering komen?

De liefde van God komt het meeste uit op Golgotha. Daar laat God Zijn Zoon kruisigen door de wrede handen van onrechtvaardige mensen. Waarom grijpt Hij op dat moment niet in? Op de bittere noodkreet: 'Mijn God, Mijn God, waarom Hebt U Mij verlaten?' blijft het stil. Het antwoord weten wij: Opdat wij door God aangenomen en nooit meer door Hem verlaten zouden worden. Christus wilde het offer voor onze zonden brengen om ons met God te verzoenen.

God heeft ons niets uit te leggen. Hij is soeverein. Wij hebben Hem wel veel uit te leggen. En eenmaal zal ieder mens ook voor Zijn rechterstoel staan om verantwoording af te leggen van zijn gedachten, woorden en daden. God is niet oneerlijk. Hij is volmaakt rechtvaardig. Hij zal ieder mens vergelden naar zijn werken.

Hoe krijgen we vrede? Misschien worstelt iemand met deze vraag. Het is donker, als je niet alleen met jezelf, maar ook met God overhoop ligt. Wanneer wordt het licht in ons leven? Als we onze zonden belijden en ons in het geloof toevertrouwen aan de Heere Jezus Christus. Als we ons leven in Zijn handen leggen. Overgave is het kernwoord. Dan krijg je niet meteen antwoord op al je vragen. Maar je krijgt wel vrede. Alles wat God doet is goed. Want Hij is goed. 'Goed is de HEERE voor wie Hem verwacht, voor de ziel die Hem zoekt' (Klaagl. 3:25). Het is het geloof dat in alle omstandigheden eraan vasthoudt en belijdt: De Heere zal voorzien.

Gespreksvragen

1. Bespreek enkele Bijbelteksten die in verband staan met Gods voorzienigheid. Er zijn veel voorbeelden zowel in het Oude als Nieuwe Testament!
2. Ga de beden van het Onze Vader langs, en bespreek welke daarvan vooral betrekking hebben op Gods voorzienigheid.
3. Biedt de leer van Gods voorzienigheid u troost of roept het vooral vragen op? Welke dan? Heeft u wel eens moeite (gehad) met de leer van Gods voorzienigheid?
4. Kunt u momenten in uw leven aanwijzen waarin Gods voorzienige leiding heel zichtbaar werd?
5. Welke rol speelt voor u het gebed, wanneer er moeiten in uw leven zijn?
6. Wat zou u zeggen tegen iemand die veel moet lijden? Wat voor troost zou u die persoon bieden?
7. *De voorzienigheid bestaat niet, wel Gods voorzienigheid.* Hitler sprak over de voorzienigheid. Kunnen wij als christenen Gods voorzienigheid ook ten onrechte claimen? Kunt u uw antwoord toelichten?
8. 'Als het kwaad goede mensen treft', is de titel van een boek van rabbijn Harold Kushner. In dit boek probeert hij klaar te komen met het probleem van het lijden. Geef uw commentaar op de titel.

Muziek in de Bijbel

deel 2

ds. C.J. Droger

Muziek in de Psalmen

Wij staan er weinig bij stil hoe bijzonder het is dat we een Bijbelboek met 150 Psalmen hebben. Wat een groot aantal! Het zijn liederen met een bijzonder inhoud. God inspireerde ze door Zijn Geest en het leven met Hem wordt er in alle toonaarden in bezongen. In de psalmen kijken we de heiligen in het hart (Luther), maar bovenal God. Ze zijn een geestelijke apotheek voor de ziel (Calvijn). Er zit ook muziek in.

De oorsprong van Israëls liederen

Vanuit de opschriften weten we dat verschillende mensen de psalmen hebben geschreven. Aangevuurd door de Heilige Geest kwamen de mooiste liederen uit hun pen. Soms was het een lied uit de diepte dat langzaam in een hogere toonsoort komt (Ps. 130). Soms was het een lied met alleen maar vreugde (Ps. 100). Soms begon een lied met een gebed en eindigde het met een belijdenis (Ps. 67).

Alle schakeringen van het menselijke en het geestelijke leven worden in de psalmen bezongen. Daarom blijven deze oudtestamentische liederen door de eeuwen heen geliefd en herkenbaar. Wij zingen graag met Israël mee over Gods genade in ons leven!

De zang in Israëls eredienst

De psalmen hebben hun weg gevonden naar de eredienst van Israël. In de tabernakel werden al psalmen gezongen (1 Kron. 16) en in de tempel van Salomo helemaal

(1 Kron. 16:4-6; 1 Kron. 25; 2 Kron. 5:12). In dat heiligdom deed een groot priesterkoor dienst dat bij zijn zang begeleid werd door een groot orkest met allerlei muziekinstrumenten (2 Kron. 7:6). Voor dat koor en orkest stond een koorleider. In de begintijd waren dat Asaf, Jeduthun en Heman (1 Kron. 25:6). Zij leidden muziek en zang in goede en zuivere banen. Aan deze koorleiders zijn heel wat psalmen opgedragen (zie de aanhef van veel psalmen).

Het is niet meer te achterhalen op welke manier de psalmen in de tabernakel en de tempel gezongen zijn.

Een koor doet meerstemmigheid vermoeden, maar welke akkoorden er gebruikt zijn, is niet meer na te gaan. Er is geen genoteerde muziek uit die tijd bewaard gebleven. In de psalmen lijken hier en daar wel muzikale aanduidingen te staan maar wat ze precies betekenen, weet niemand. We weten ook niet precies of in de tempel alleen de priesters zongen of dat het volk mocht meezingen. Onderweg naar de tempel zong het volk wel (Ps. 120-134). We weten ook niet precies hoe de muziekinstrumenten hebben geklonken die de koorzang in de eredienst van Israël ondersteunden. We kunnen er wel vanuit gaan dat het indrukwekkend geklonken heeft.

Ook langs deze weg maakte de HEERE zich aan Zijn volk bekend en werd Zijn volk meegenomen in de lofzang voor Hem.

Er kon herkenning zijn in wat de dichters uitten en er kon moed en vertrouwen geschept worden uit wat zij uitzongen.

Iedereen herkent vast wat ik bedoel. De psalmen kunnen veel in je leven doen. Het is waar wat in Psalm 147:2 staat: *'Halleluja! Het is immers goed om voor onze God psalmen te zingen, want dat is lieflijk. Hem past een lofzang!'* Daarom past het ons om een psalm aan te heffen. Tot eer van God en tot zegen voor ons.

Willem Barnard had gelijk toen hij schreef dat als wij psalmen zingen wij iets uitén innen. Er komt iets naar buiten én er gaat iets naar binnen. Wij uitén ons geloof, onze strijd, onze moeiten, ons verdriet, onze blijdschap, onze dankbaarheid. Maar wij innen ook. De psalmen slaan naar binnen, raken ons, troosten ons, bemoedigen ons. Er gaat wat zingen in je binnenste. Er zit muziek in de psalmen!

De muziek in Israëls eredienst

In de psalmen gaat het ook óver muziek. Het bekendste voorbeeld is Psalm 150. In dat prachtige lied dat omklemd wordt door het woord 'Halleluja' ('loof de HEERE'), wordt alles wat adem heeft opgeroepen om de HEERE te loven.

Aangegeven wordt wáár God geloofd moet worden namelijk in Zijn heiligdom en in Zijn machtig hemelgewelf en waaróm Hij een loflied waard is namelijk omdat Hij machtige daden doet en van een geweldige grootheid is. In het midden van de psalm klinkt de aansporing om God te loven met gebruikmaking van verschillende soorten muziekinstrumenten.

Er worden er maar liefs zeven genoemd: de bazuin, de luit, de harp, de tamboerijn, de citer, de fluit en de cimbalen. Er mag bij zang en spel ook gedanst worden. Hoe vrolijk en vreugdevol zal dat geklonken hebben in de tempel! Dan ademt onze gemeentezang vaak een heel andere sfeer...

Het is bekend hoe Calvijn over deze psalm dacht. Hij vond dat deze muziekinstrumenten niet meer ingezet mochten worden in de eredienst want dit hoorde echt bij de oudtestamentische bedeling.

In zijn gemeente in Genève werd er a capella gezongen, want orgelbegeleiding vond Calvijn ook maar niets. Een kinderkoor begeleidde de gemeentezang. In Nederland werd het eerst een voorzanger die de gemeentezang leidde. Maar toen dat verre van bevredigend bleek te gaan, maakte het orgel een comeback of werden er overal nieuwe kerkorgels gebouwd voor de gemeentezang.

Er viel heel goed bij te zingen en dat is nog zo. Maar als enig instrument toegestaan in de eredienst?

Ik denk dat Psalm 150 en andere Bijbelgedeelten laten zien dat ook andere muziekinstrumenten de gemeentezang kunnen verrijken.

Wel zullen die instrumenten door hun klank en de sfeer die zij oproepen niet in strijd mogen komen met de heiligheid van de eredienst. Op de ontmoetingsplaats met God past stijlvolle eerbied.

Een soortgelijke oproep als in Psalm 150 vinden we ook in andere psalmen. De dichter van Psalm 98 doet hetzelfde in de verzen 5 en 6 van zijn lied.

Let erop dat hij ons oproept om luid te zingen. Dat moet ook wel, anders valt de zang weg door het trompetgeschal.

De berijming van 1773 zegt niet overdreven dat het huis van de HEERE van vreugde kon druisen. Ooit in Israël geweest en Joden horen en zien zingen? Dan weet je wat Psalm 98 bedoelt. Wat zijn wij vaak ingetogen en mat in ons zingen. Daar kunnen zeker redenen voor zijn.

Maar uit volle borst God loven mag er ook zijn. Is Hij het niet waard?

In vers 1-3 van Psalm 33 staat ook een oproep om de HEERE te loven met muziekinstrumenten. We lezen daar ook dat nieuwe liederen welkom zijn, maar dat ze wel gedragen moeten worden door welluidende en vrolijke klanken.

Er zit muziek in de psalmen! Blijkbaar hebben Gods liederen een passende en vrolijke begeleiding nodig. Ga er maar aan staan!

De schriftlezing behorende bij deze Bijbelstudie is **Psalm 150**.

Gespreksvragen

1. Waarom roept de dichter van Psalm 150 ons zo uitbundig op om God te loven? Neemt hij jou in zijn oproep mee?
2. Welke betekenis hebben de psalmen in jouw leven? Kun je een voorbeeld geven van een psalm die je trof, troostte of opbeurde?
3. Wat is jouw lievelingspsalm en waarom is dat deze psalm?
4. Wat vind je ervan dat in veel kerkdiensten de psalmen steeds meer naar de achtergrond verdwijnen? Wat mis je als je in de kerk geen of weinig psalmen meer zingt?
5. Hoe denk je over het gebruik van muziekinstrumenten in de eredienst? Welke instrumenten zijn voor jou acceptabel en welke niet en waarom denk je er zo over?
6. In Zondag 21 van de *Heidelbergse Catechismus* wordt beleden dat de Zoon van God voor Zich een gemeente vergadert door Zijn Geest en Woord. Gebruikt Hij daar ook de psalmen bij en zo ja, hoe dan?

Mannenvereniging Calvijn

Veenendaal

20 maart 2026

Na 35 jaar nam onze br. A. Kok afscheid als voorzitter van de Mannenvereniging Johannes Calvijn, uitgaande van de Christelijke Gereformeerde Pniëlkerk te Veenendaal.

Als gedreven voorzitter, die oog en oor had voor de leden, leidde hij de vele vergaderingen in deze jaren.

Dankbaar kunnen wij hier op terugzien. Tijdens de verenigingsavonden stond het Woord altijd centraal.

In een ontspannen afscheid op 20 maart namen wij afscheid.

Hierin stond centraal een gedeelte uit Ps. 69 wat wij met elkaar lazen. Deze psalm en onderstaand gedicht, wat voorgelezen werd, wijzen ons de weg naar een hoopvolle toekomst.

Br. Kok blijft, bij gezondheid, lid van de mannenvereniging.

Wij wensen br. Kok, samen met zijn vrouw Corrie Gods rijke zegen toe.

Gedicht : "Geloven is een werkwoord"

Schrijfster : Marry de Haan

Geloven is een werkwoord
 Geen pakketje voor in de kast.
 Geloven is je overgeven
 Door Gods Heilige Geest gedreven.
 Geloven is vertrouwen
 Op God, Die je Schepper is.
 Geloven, dat is vluchten
 in je angst en je gemis.
 In de armen van je Zaligmaker
 Hij redt je uit je duisternis.
 Geloven dat is bidden,
 tot Hem, Die alles ziet,
 Die weet wat er leeft in je hart
 aan zorgen en verdriet.
 Geloven is verwachten,
 en uitzien naar wat komen gaat.
 Een Toekomst vol van hoop
 dat is wat je te wachten staat.
 Geloven is een werkwoord
 maar God geeft je de kracht.
 Zo mag je leven naar Zijn wil
 Die heeft alles volbracht.

'.....oude jaargangen van De Saamwerker'

Momenteel wordt gewerkt aan het digitaliseren van de oudere jaargangen van *De Saamwerker*. Veel nummers uit het verleden zijn alleen nog in papieren vorm beschikbaar.

Om dit waardevolle materiaal voor de toekomst te bewaren en toegankelijk te maken, worden de uitgaven van vóór 2016 gescand en geschikt gemaakt voor plaatsing op de website van de mannenbond.

Het is een omvangrijke klus, die de nodige tijd vraagt. Stap voor stap worden de oude nummers verwerkt, zodat zij uiteindelijk kunnen worden opgenomen in het onderdeel Studiemateriaal op de website van de mannenbond.

Daarmee ontstaat een steeds completer digitaal archief van artikelen, meditaties, Bijbelstudies en verenigingsnieuws uit voorbije jaren.

Oude jaargangen geven niet alleen een beeld van het verenigingsleven door de jaren heen, maar laten ook zien hoe eerdere generaties zich hebben beziggehouden met de studie van Gods Woord en de vragen van hun tijd. Het is daarom verheugend dat dit materiaal behouden blijft en straks gemakkelijker geraadpleegd kan worden.

P. van der Lede

Op het moment dat ik dit schrijf worden de dagen steeds langer. De natuur staat volop in bloei, gewassen groeien op het land en de eerste vruchten beginnen zich te vormen. We maken ons op om het zomerseizoen binnen te gaan. Voor velen breekt een periode aan waarin plannen worden gemaakt voor een vakantie of enkele dagen ontspanning. Misschien denkt u al na over de vraag: waar zullen wij dit jaar heen gaan? Tegelijkertijd worden we dagelijks geconfronteerd met de zorgen van deze tijd. In ons eigen land, maar ook ver daarbuiten, zien we veel onrust en onzekerheid. De prijzen blijven hoog, ook aan de brandstofpomp, en de ontwikkelingen in de wereld geven niet altijd reden tot optimisme. Velen vragen zich af: waar gaat dit alles heen? Wat zal de toekomst brengen? Juist in een tijd van wereldwijde spanningen, economische zorgen en maatschappelijke veranderingen zoeken mensen naar houvast en zekerheid. De heilsfeiten van Pasen, Hemelvaartsdag en Pinksteren liggen inmiddels alweer enige tijd achter ons, maar de rijke betekenis ervan blijft onverminderd actueel. Christus is niet slechts gestorven en opgestaan, maar ook opgevaren ten hemel, waar Hij gezeten is aan de rechterhand van de Vader. Voor de mannenverenigingen is in deze periode vaak een tijd van rust aangebroken. De vergaderingen liggen tijdelijk stil en velen genieten van een welverdiende onderbreking van de gebruikelijke activiteiten. Toch is deze tijd geen lege tijd. Het kan juist een periode zijn van bezinning, van persoonlijk onderzoek en van het overdenken van Gods Woord. Wat is het een rijke troost dat wij, ook wanneer

veel werkzaamheden stilvallen, mogen weten dat Gods werk nooit stilstaat. Wij hebben een biddende Hogepriester in de hemel, een Voorbidder bij de Vader, Die onophoudelijk voor de Zijnen pleit. Hij kent hun zorgen, hun strijd en hun vragen. Geen omstandigheid is Hem onbekend en geen nood gaat aan Hem voorbij. Dat mag moed geven in een tijd waarin zoveel dingen onzeker zijn.

Tenslotte willen wij ds. M.J. van Keulen hartelijk bedanken voor zijn waardevolle bijdrage aan *De Saamwerker*. Met zijn Bijbelstudie over het Hooglied heeft hij ons gedurende acht afleveringen mogen dienen en verrijken. De wijze waarop hij dit Bijbelboek heeft toegelicht, heeft velen stof tot nadenken gegeven en gewezen op de rijke inhoud van Gods Woord. Wij zijn hem dankbaar voor de tijd, inzet en verdieping die hij met ons heeft willen delen en wensen hem Gods zegen toe bij al zijn verdere werkzaamheden.

We wensen u een gezegende zomerperiode toe, Gode bevolen!

Een hartelijke groet, namens het bestuur
P. van der Lede (secretaris)

Nog even extra aandacht voor:

- De website: www.mannenbond-cgk.nl
- Uiterste inleverdatum kopij voor *De Saamwerker* nummer 2026-3:
zaterdag 15 augustus 2026.
- **Bondsday 7 november 2026 te Ede**

Voor alle data geldt D.V.

Bondsdag 2026

'De christelijke vreemdelingschap'

Spreker: Ds. P.L.R. van der Spoel

Datum: D.V. zaterdag 7 november 2026

Tijd: Aanvang 10.00 uur

Plaats: Chr. Geref. Kerk 'De Tabernakel'
Verlengde Maanderweg 146
6713 LN Ede

Tel. 0318 – 611545

Beeld en Boodschap

P. van der Lede

*Een beeld zegt soms meer dan woorden.
In deze rubriek staan we stil bij de voor-
plaat en zoeken we naar de boodschap
die erin doorklinkt.*

De voorkant nader bekeken.

Een tros druiven, een beeld dat in de Bijbel rijk en veelzeggend is, en dat ons twee duidelijke lijnen laat zien. Aan de ene kant spreekt het van zegen, overvloed en Gods goedheid. Aan de andere kant draagt het ook een ernst in zich, die ons bepaalt bij de werkelijkheid van ons leven voor Gods aangezicht. We denken allereerst aan de verspieters die terugkeerden uit het beloofde land. Zij namen een grote tros druiven mee, zo groot dat zij die met twee mannen moesten dragen. Het was een tastbaar bewijs van wat God had beloofd: een land overvloedig, “vloeiende van melk en honing”. Die tros druiven was als het ware een voorproef van Gods trouw en goedheid.

Hij geeft niet karig, maar rijk. Hij voorziet niet alleen in het nodige, maar schenkt ook overvloed en volheid. Zo spreekt deze voorplaat ons aan met een bemoedigende boodschap. God is een gevende God. Hij zorgt voor het leven, Hij onderhoudt het, en Hij wil ook iets laten zien van Zijn rijkdom. In alles wat groeit en vrucht draagt, mogen we iets herkennen van Zijn hand. Maar daarmee is niet alles gezegd. Want de druiven worden uiteindelijk geoogst om geperst te worden. In de wijnpers komt naar voren wat er werkelijk in zit. In de Bijbel wordt dat beeld ook gebruikt om te spreken over beproeving en oordeel.

Dan gaat het niet om de buitenkant, maar om de inhoud.

Juist daarin ligt de tweede lijn die dit beeld ons voorhoudt. Ons leven groeit en ontwikkelt zich, maar er komt ook een moment dat zichtbaar wordt wat er werkelijk in ons hart leeft. Wat is de vrucht van ons leven? Wat komt er tevoorschijn wanneer wij beproefd worden? Het verschil met de graanoogst helpt ons om dit beter te begrijpen.

De korenoogst wijst op het gewone, dagelijkse leven, op wat nodig is om te bestaan. Het koren wordt verzameld en in de schuren bijeengebracht, zoals Jozef dat deed in Egypte, om te bewaren en te voorzien in tijden van nood. Zo spreekt het van Gods zorg en voorzienigheid in het leven van elke dag. Maar de druif brengt ons een stap verder. Zij stelt de vraag naar de vrucht van het leven, naar wat uiteindelijk zichtbaar wordt en standhoudt.

Zo houdt deze tros druiven ons in evenwicht. Zij wijst ons op Gods zegen en goedheid, maar ook op Zijn heiligheid en recht. Op wat Hij geeft, maar ook op wat Hij van ons leven ziet. Laat dit beeld ons daarom niet alleen laten kijken, maar ook laten nadenken. Niet alleen over wat wij ontvangen, maar ook over wat er groeit in ons hart.

De vraag voor ons:

Zie ik in mijn leven alleen Gods zegen, of laat ik mij ook bepalen bij de vraag welke vrucht er voor Hem zichtbaar wordt?

Boekbespreking

De grote dag komt...

Ds. P.J. de Raaf

Bijbelstudies over de profet Joël

Joël behoort tot de kleine profeten. Op een paar belangrijke plaatsen in het Nieuwe Testament wordt uit dit Bijbelboek geciteerd. De kern van het boek Joël is: de grote dag van de HEERE komt. Dan zal zich het oordeel over de zonde voltrekken.

Daarom werd Juda, en worden wij, opgeroepen tot bekering.

De Heere belooft Zijn Heilige Geest uit te storten, en daarom zullen mensen gaan roepen tot God. Door die Geest zullen (jonge) mensen gaan profeteren: God kennen zoals Hij is en van Hem spreken.

Juist ook in de eindtijd zullen er velen worden toegebracht tot de gemeente die zalig wordt.

Ieder hoofdstuk bevat een aantal vragen.

Uitgeverij: Den Hertog

EAN-code: 9789033132711

Aantal pagina's: 126

Bindwijze: Paperback

Levertijd: Binnen 1 werkdag verzonden!

Prijs €14.50

P. van der Lede

Uit de oude doos

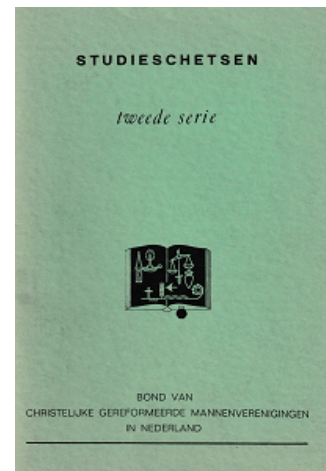
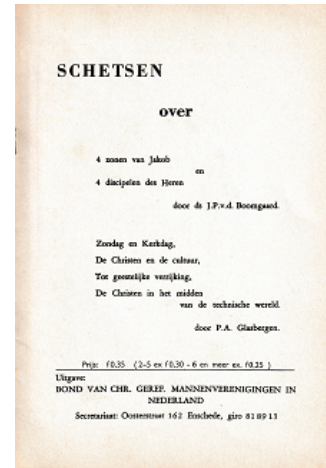
Bij het doorzoeken van oude jaargangen van *De Saamwerker* komen soms verrassende zaken tevoorschijn. Tussen de vergeelde bladzijden bevinden zich studieschetsen en artikelen van tientallen jaren geleden, geschreven door broeders die inmiddels al lang zijn heengegaan. Toch blijken veel onderwerpen nog altijd actueel te zijn en is het leerzaam om kennis te nemen van wat eerdere generaties hebben overdacht en op papier gezet.

Af en toe zullen wij daarom een oude studieschets of een gedeelte daarvan opnieuw opnemen in *De Saamwerker*. Niet alleen om een pagina te vullen, maar ook omdat het goed is om zo nu en dan een blik terug te werpen. Het laat zien hoe onze voorgangers zich hebben verdiept in Gods Woord en welke vragen er leefden binnen de mannenverenigingen van hun tijd.

Soms levert dat ook aardige bijzonderheden op. Zo kwamen we een exemplaar tegen waarop vermeld stond dat een *Studieschets* slechts twintig cent kostte: **fl. 0,20**. Tijden veranderen, prijzen veranderen, vormen veranderen, maar Gods Woord blijft tot in eeuwigheid dezelfde.

Wij hopen dat deze bijdragen uit het verleden niet alleen gevoelens van herkenning of nostalgie oproepen, maar vooral mogen bijdragen aan de voortgaande studie van de Schrift. Want wat voor onze vaders van waarde was, kan ook voor ons vandaag nog tot onderwijs en stichting zijn.

"Doch gedenkt de vorige dagen..." (Hebreeën 10:32a)

Sprekers themadagen 2026

Themadagen 2026

Thema: Gaan aan Gods hand.

Deelthema 1: Gods hand in het lijden

Deelthema 2: Gelovig omgaan met het lijden.

10 OKTOBER 2026

Sprekers:

Ds. J. Lohuis (PKN Scherpenisse)

Ds. J.M.J. Kieviet (CGK Barendrecht)

Locatie: Ridderkerk

10 OKTOBER 2026

Sprekers:

Ds. C.J. Rijdsijk (PKN Montfoort)

Ds. H.H. Klomp (CGK Veenendaal)

Locatie: Veenendaal